

نوسانات قیمت سکه و ارز با نوسانات بازار جهانی هماهنگ بوده است؟

دکتر حسن حیدری، پژوهشگر موسسه مطالعات و پژوهش های بازرگانی

جوان - جهان صنعت - دنیای اقتصاد

با توجه به افزایش انتظارات تورمی در پی اجرای قانون هدفمندسازی یارانه‌ها، اجرای سیاست کاهش نرخ‌های سود سپرده‌های بانکی از سال ۱۳۸۹ سبب شد تا بخشی از نقدینگی به سمت بازار دارایی های حقیقی جریان پیدا کند. در این میان، بازارهای مسکن، طلا و ارز از جمله بازارهایی بودند که شاهد افزایش تقاضا و قیمت بودند. به عنوان نمونه، روند رشد قیمت سکه که از سال ۱۳۸۸ در پی نوسانات قیمت‌های جهانی طلا آغاز شده بود، از سال ۱۳۸۹ و بویژه بعد از اجرای فاز اول قانون هدفمندسازی یارانه‌ها تشدید شد. با توجه به اینکه سپرده بانکی رقیبی برای سکه، طلا و ارزهای خارجی محسوب می‌شود، لذا کاهش نرخ سود سپرده بانکی سبب گرایش بیشتر دارندگان نقدینگی به سمت تبدیل دارایی خود به طلا و ارز شد.

پرسشی که ممکن است در این زمینه مطرح شود این است که آیا نوسانات سکه در داخل متاثر و هماهنگ با بازار جهانی طلا بوده است؟ در صورتیکه نوسانات سکه طلا در داخل کشور با قیمت‌های جهانی طلا هماهنگ باشد، در این صورت افزایش قیمت سکه طی ماه‌های اخیر طبیعی و قابل توجیه خواهد بود. در غیر این صورت، باید نقش سایر عوامل را نیز در این زمینه دخیل دانست.

مقایسه بین نوسان قیمت سکه طلا طی سه سال گذشته با قیمت‌های جهانی طلا، نشان می‌دهد که بخشی از نوسان قیمت سکه طلا با روند جهانی افزایش قیمت طلا متناسب است، با این حال افزایش قیمت سکه طلا در دو سال گذشته بسیار بیشتر از نوسانات جهانی آن بوده است. شاید بتوان ارتباط بین تغییرات نرخ دلار در برابر ریال در بازار غیررسمی ارز تهران را نیز یکی دیگر از عوامل موثر بر افزایش قیمت سکه طلا دانست، چرا که بر اساس محاسبات قیمت سکه که در بین فعالان این بازار رایج است، معمولاً برای تبدیل قیمت جهانی طلا به قیمت‌های ریالی، نرخ ارز بازار آزاد مبنا قرار می‌گیرد. با این حال، در هر سه سال مورد بررسی، نوسان قیمت سکه بهار آزادی بیش از نوسانات قیمت دلار بوده است. این موضوع نشان می‌دهد بخشی از افزایش قیمت سکه طلا در ایران ناشی از افزایش نسبی تقاضا برای آن بوده است.

به عنوان مثال، در سال ۲۰۱۰ میلادی، مجموع افزایش قیمت جهانی طلا و قیمت دلار در بازار غیررسمی حدود ۳۲ درصد بوده است، در حالیکه افزایش قیمت سکه در داخل بیش از ۴۴ درصد

بوده است. بنابراین، حدود ۱۲ درصد از افزایش قیمت سکه در این سال را باید به دلیل افزایش تقاضای داخلی برای این محصول تفسیر کرد. این رقم در سال ۲۰۱۱ میلادی بالغ بر ۱۹ درصد بوده است، یعنی افزایش قیمت سکه در داخل به میزان ۱۹ درصد بیشتر از مجموع افزایش نرخ ارز و قیمت جهانی طلا بوده است.

در واقع، این بخش از افزایش قیمت سکه را می‌توان به تلاش دارندگان داراییهای ریالی، بویژه داراییهای اسمی مانند سپرده بانکی و پول نقد، برای فرار از ریال و تبدیل دارایی خود به دارایی های غیرریالی نسبت داد که در پی تحولاتی مانند افزایش تورم انتظاری و واقعی در بعد از اجرای فاز اول قانون هدفمندسازی یارانه‌ها و کاهش نرخهای سود بانکی تشدید شد.